

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๔๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๖๖๗/๒๕๔๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม)

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ยื่นคำฟ้องบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้กู้ยืม นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๒ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ เป็นจำเลยที่ ๓ นายยาสีโอะ มิวระ ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๔ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๕ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน จำนวน ๒,๕๕๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท ปรากฏตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๖๖๗/๒๕๔๑ ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลาง มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดี สำหรับจำเลยที่ ๑ ชั่วคราว ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

ผู้ร้องยื่นคำโต้แย้งต่อศาลแพ่งอ้างเหตุผลว่า ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เหมือนกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันยอมถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน

เท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้าประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้าประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้อยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เกินวงเงินค้าประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันด้วย ผู้ค้าประกันก็ต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้าประกันตามคำพิพากษาทั้งๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้งดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันด้วย ผู้ค้าประกันกลับกลายมาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้าประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการผู้ค้าประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการและพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้าประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้าประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุเพราะพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้ และผู้ค้าประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของลูกหนี้ ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ใช้บังคับมิได้

ศาลแพ่งพิจารณาแล้ว ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม จึงนำมาใช้บังคับไม่ได้ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณี

เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วให้ส่งคำโต้แย้งตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมแจ้งให้ศาลแพ่งทราบ

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๓ บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้ มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่า สิบล้านบาท ไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

องค์ประกอบที่สำคัญของมาตราดังกล่าว คือ ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากมีทรัพย์สินน้อยกว่าหนี้สิน เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท มีเหตุอันสมควรในการฟื้นฟูกิจการ เช่น กิจการมีพื้นฐานที่ดี เพิ่งจะขาดทุน เกิดปัญหาทางการเงินเพราะค่าเงินเป็นแหล่งจ้างงาน เป็นกิจการที่มีประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ส่วนช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ เช่น เป็นกิจการที่มีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในอนาคต มีฐานการผลิตที่มั่นคง ได้รับความร่วมมือจากกรรมการและผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าหนี้ทั้งหลาย อันจะทำให้การฟื้นฟูกิจการสำเร็จได้โดยง่าย เป็นต้น

มาตรา ๕๐/๑๐ บัญญัติว่า “ในการไต่สวนคำร้องขอ ศาลต้องไต่สวนเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ ถ้าได้ความจริงและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการ ทั้งผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอโดยสุจริต ให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ มิฉะนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องขอ

ในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอ ถ้าศาลเห็นสมควรจะงดการไต่สวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการก็ได้”

กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ศาลต้องปฏิบัติ กล่าวคือ ศาลมีหน้าที่ไต่สวนเอาความจริงว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือไม่ จำนวนหนี้ถึงสิบล้าน หรือไม่ หากปรากฏได้ความจริงเช่นนั้นและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ทั้งผู้ร้องขอได้ยื่นคำร้องขอโดยสุจริตแล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แต่ถ้าการไต่สวนไม่ได้ความจริงเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ศาลต้องมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอ

มาตรา ๕๐/๑๒ ที่บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนหรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....
.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

.....
.....”

พิจารณาแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด

เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม จะกระทำมิได้ สำหรับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ พิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายในส่วนนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเพื่อเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว อันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้... มาตรา ๕๔ (๒) กฎหมายเดิม ไม่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนขึ้นโดยรู้ย่อมมีหนี้สินล้นพ้นตัว ขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีผู้ที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงตกเป็นบุคคลล้มละลาย... การบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม อันเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ

ที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ที่ให้งดการพิจารณาในส่วน ของลูกหนี้ แต่ไม่งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกัน เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ให้ความเสมอภาค ในกฎหมายระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเท่าเทียมกัน และเลือกปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และหากศาลพิพากษาให้ผู้ค้ำประกัน ชำระหนี้ โดยศาลยังไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งกว่าลูกหนี้ที่ขอฟื้นฟู กิจการนั้น เห็นว่า การที่ลูกหนี้ขอฟื้นฟูกิจการนั้นยังต้องดำเนินการในการฟื้นฟูตามกระบวนการฟื้นฟู อีกมาก คือ ศาลต้องไต่สวนว่าขึ้นโดยสุจริตหรือไม่ ตามมาตรา ๕๐/๑๐ หรือได้ความตามมาตรา ๕๐/๓ หรือไม่ และมีเหตุอันควรที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หรือไม่ ซึ่งอาจจะเสร็จไปก่อน หรือพร้อมๆ กัน กับการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกันก็เป็นได้ แต่ถ้าหากการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกันเสร็จไปก่อน และผู้ค้ำประกันอาจได้รับความเสียหาย ผู้ค้ำประกันก็ได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟู กิจการสำหรับจำนวนที่ตนเองอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในเวลาภายหลังได้ และเมื่อผู้ค้ำประกันได้ยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนดการคุ้มครองเช่นนี้ยังมีอยู่ตลอดไป ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนเท่าเทียมกัน และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓
มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ